STUDIU PRIVIND NIVELUL DE PREGĂTIRE PROFESIONALĂ A CADRELOR DIDACTICE ÎN DOMENIUL GÂNDIRII CRITICE

STUDY ON THE LEVEL OF PROFESSIONAL TRAINING OF TEACHERS IN THE FIELD OF CRITICAL THINKING

Vasilica BALERCĂ, ORCID: 0000-0001-7566-8409
Universitatea de Stat din Moldova

CZU: [37.011.3-051:159.955.5]:303.4 e-mail: balerca_vasy@yahoo.com

Abordarea pedagogică a fenomenului de gândire critică pornește de la diagnosticarea nivelului de pregătire profesională a cadrelor didactice în domeniul dezvoltării proceselor cognitive superioare, identificarea factorilor psihopedagogici favorizanți ai procesului educațional și fundamentarea pe politici educaționale de sprijinire a profesorilor în implementarea strategiilor specifice în context școlar. Se consideră că o activitate educațională planificată riguros, utilizând sarcini ce stimulează activismul elevilor, produce efecte pe plan cognitiv favorizând formarea unei gândiri de tip critic și constituie fundamentul pentru perfecționarea cadrelor didactice în acest domeniu conducând la optimizarea strategiilor de aplicare în practică a noțiunilor dobândite.

Scopul studiului de față constă în evaluarea nivelului de pregătire științifică a cadrelor didactice în abordarea psihologică, pedagogică și metodologică a procesului de stimulare și dezvoltare a gândirii critice la elevi.

Obiectivele urmărite au fost: analiza formării inițiale de specialitate, nivelul abilităților de utilizare a instrumentelor specifice dezvoltării la nivel cognitiv, impactul participării la programele de formare în domeniul educației intelectuale.

La soluționarea problemelor enunțate, au participat un număr de 20 de cadre didactice din învățământul primar ce aparțin Școlii Gimnaziale nr.1 Țolici, județul Neamț, România. Procedura de selecție a cadrelor didactice a avut în vedere îndeplinirea condiției de a preda în cadrul învățământului primar, deoarece o intervenție optimă în acest domeniu se consideră a se derula cât mai timpuriu pentru formarea corectă a abilităților cognitive.

Instrumentul care a stat la baza demersului constatativ, destinat cadrelor didactice, au fost: „Chestionarul de identificare a pregătirii profesionale a cadrelor didactice în domeniul gândirii critice".

Identificarea nivelului de pregătire profesională a cadrelor didactice s-a concretizat prin completarea unui chestionar ce evaluează aspectele importante ale demersului educativ din perspectiva formării abilităților cognitive de tip superior. Chestionarul este format din 6 itemi și a vizat: gradul de participare la cursurile de formare în domeniul dezvoltării gândirii critice; nivelul de informare în domeniul gândirii critice; gradul de utilizare în activitatea didactică a sarcinilor ce stimulează gândirea critică; viziunea

didactică asupra procesului educațional; utilizarea metodelor didactice tradiționale sau moderne; practicarea stilurilor educaționale formale sau informale.

Analiza chestionarului aplicat a oferit informații relevante privind pregătirea profesională a cadrelor didactice participante la cercetare și a diagnosticat nivelul de cunoaștere și de aplicabilitate a noțiunilor asimilate în procesul educativ.

Itemul 1 a vizat gradul de participare a cadrelor didactice participante la experiment la cursuri de formare pe tema gândirii critice. S-a constatat că inițial doar 2 cadre didactice au participat, ceea ce denotă un nivel scăzut al organizării cursurilor de perfecționare în domeniul gândirii critice și un dezinteres sau o lipsă de conștientizare a acestui aspect.

Analiza **Itemului 2** a urmărit diagnosticarea nivelului de informații asimilat deținut de cadrele didactice din eșantionul experimental cu privire la gândirea critică. În etapa inițială, la începutul programului formativ s-a constatat că 9 subiecți au cunoștințe foarte puține despre gândirea critică, 9 subiecți cunoștințe minime și doar 2 dintre ei au cunoștințe mai aprofundate. Se constată un nivel scăzut de informare în domeniul gândirii critice, nivel ce se impune a fi îmbunătățit printr-un program de formare.

În analiza **Itemului 3** s-a avut în vedere gradul în care cadrele didactice au introdus în procesul educațional sarcini specifice stimulării gândirii critice. S-a constatat că doar 2 subiecți formulează sarcini de stimulare a gândirii critice, 7 subiecți foarte rar și 11 subiecți rar. Concentrarea rezultatelor spre „rar” și „foarte rar” denotă că lipsa unei pregătiri profesionale temeinice în domeniul gândirii critice nu are o aplicabilitate eficientă în practica educațională.

În analiza **Itemului 4** s-a constatat că doar 5 subiecți au o viziune modernă a învățării în etapa inițială a experimentului. Lipsa unei viziuni moderne manifestate de cadrele didactice este cauzată de manifestarea unui conservatorism specific pe fondul lipsei de informare corectă și eficientă.

Analiza rezultatelor înregistrate la **Itemul 5** a evidențiat că în etapa inițială doar 5 cadre didactice utilizează metode activ-participative. Utilizarea frecventă a metodelor tradiționale se realizează pe fondul unei „comodități” pedagogice, deoarece acestea nu necesită o pregătire în prealabil și nu sunt consumatoare de timp, în timp ce metodele activ-participative impun o informare corectă în vederea aplicării în condiții eficiente.

În analiza **Itemului 6** s-a constatat inițial că 16 dintre subiecți utilizează un stil educațional informal și doar 4 dintre ei se bazează pe stilul formal. Abordarea unui stil educațional formal sau informal depind de pregătirea inițială a cadrelor didactice și viziunea asupra învățării.

Concluziile care reies din aplicarea chestionarului și care vor constitui fundamentul pentru organizarea unui program de formare destinat pregătirii profesionale continue a cadrelor didactice în domeniul gândirii critice sunt următoarele:

- se constată o lipsă de implicare a cadrelor didactice participante la experiment la cursurile de formare în domeniul gândirii critice;
- se constată că nu există o bună informare a cadrelor didactice participante și o lipsă de pregătire în domeniul gândirii critice;

- se constată că s-au introdus foarte rar în procesul educațional, a sarcinile ce stimulează gândirea critică;
- se constată o utilizare frecventă a metodelor tradiționale în detrimentul celor activ-participative;
- se constată o abordare frecventă a unei viziuni tradiționale fără manifestarea inițiativei de abordare modernă a învățării;
- se constată adoptarea frecventă a unui stil educațional informal.

O pregătire profesională de calitate contribuie la atingerea standardelor eficienței în educație și se realizează doar în condițiile unei informări corecte și a unei conștientizări a importanței pe care o are formarea și dezvoltarea gândirii critice la elevi.

Referinţe:

1. ANEMȚOAICEI, O.(coord.) *Queer. Gândire critică, conștiință politică și practici culturale în România.* București: Editura Hecate, 2020. ISBN 978-606-947-129-6
2. BALERCĂ, V. *Analiza procesului educațional de dezvoltare a gândirii critice din perspectiva activității cadrelor didactice.* Revista Educația Azi, nr.3 – revistă indexată în bazele de date internaționale. 2022, pp. 8-9. ISSN 2457-8428. https://educatiaazi.wgz.ro/meniu/numarul-curent
3. BALERCĂ, V. *The importance of the level of preparation of teachers in the field of critical thinking in the current educational system.* In: *Acta et Commentationes. Sciences of Education*. ISSN 1857-0623. *in press*
4. BOCOȘ, M., CHIȘ, V. *Management curricular. Repere teoretice și aplicative.* Pitești: Paralela 45, 2013. ISBN 978-973-47-1628-9.
5. BRATU, G. *Aplicaţii ale metodelor de gândire critică la învăţământul primar.* București: Humanitas Educaţional, 2004.
6. CHERVASE, C. Predarea pentru dezvoltarea unei gândiri critice. În: *Tribuna.* 2003, nr. 699, p. 7.
7. CLITAN, Gh. *Gândire critică.* Timișoara: Eurobit, 2003. ISBN 973-620-078-7
8. DUMITRU, I. Al. *Dezvoltarea gândirii critice şi învăţarea eficientă.* Timișoara: Editura de Vest, 2000. ISBN 973-36-0332-5.
9. ENACHE, R. *Managementul curriculum-ului*. București: Editura Universitară, 2019. ISBN 978-606-28-0881-5.